

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 101/04-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránya a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. B., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 104/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 104/97 p o r u š i l základné právo Ing. J. B., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 104/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. J. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 14 010 Sk (slovom štrnásťtisícdesať slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť advokátovi JUDr. M. K., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 9. júna 2004 č. k. I. ÚS 101/04-121 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. B., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 104/97.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania o rozvod manželstva a s ním spojeného konania o úprave práv a povinností rodičov k maloletej dcére L., ktoré začalo 24. februára 1997 a v časti týkajúcej sa rozvodu manželstva bolo právoplatne ukončené 7. novembra 2000.

Podľa tvrdenia sťažovateľa „... v konaní vedenom... pod sp. zn. 24 C 104/97 pri rozhodovaní o porozvodovej úprave práv a povinností k mal. dieťaťu... došlo k prieťahom“, ktoré mal spôsobiť okresný súd v období:

„ - od 21. októbra 1999 kedy bol vypracovaný znalecký posudok Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave, do 27. apríla 1999, keď bolo nariadené pojednávanie na 10. mája 1999, t. j. v rozsahu 6 mesiacov,

- od 10. mája 1999 kedy sa uskutočnilo pojednávanie, do 31. mája 2000, kedy bolo nariadené pojednávanie na 11. septembra 2000, t. j. v rozsahu 12 mesiacov,

- od 10. júla 2001, keď súd nariadil doručiť zrušujúce uznesenie krajského súdu z 9. mája 2001 účastníkom do 24. januára 2002, keď si súd vyžiadal aktuálne správy o zárobkových pomeroch účastníkov, t. j. v rozsahu 6 mesiacov,

- od 11. marca 2002, keď bolo nariadené pojednávanie na 12. júna 2002, do 07. júna 2002, keď bolo nariadené pojednávanie na 11. novembra 2002, t. j. v rozsahu 3 mesiacov,

- od 11. novembra 2002, kedy sa uskutočnilo pojednávanie, do 15. mája 2003, keď súd nariadil pojednávanie na 25. júna 2003, t. j. v rozsahu 6 mesiacov,

- od 25. júna 2003 kedy sa uskutočnilo pojednávanie, do 15. októbra 2003, kedy sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, t. j. v rozsahu 3 mesiacov a 20 dní,

- od 12. novembra 2003 kedy sa uskutočnilo pojednávanie, do 19. apríla 2004, kedy sa uskutočnilo nemeritórne pojednávanie, t. j. v rozsahu 5 mesiacov,

- od 19. apríla 2004 kedy sa uskutočnilo nemeritórne pojednávanie, do 4. októbra 2004, kedy sa má uskutočniť najbližšie pojednávanie, t. j. v rozsahu 5 mesiacov a 15 dní.

Celkový rozsah zbytočných prietáhov je 52 mesiacov, t. j. 4 roky a 4 mesiace.“

Sťažovateľ viackrát (24. februára 2003, 9. augusta 2003) urgoval pokračovanie v konaní a 29. apríla 2004 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Vo veci nie je do dňa podania jeho sťažnosti ústavnému súdu ešte právoplatne rozhodnuté.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, prikázal okresnému súdu, aby „... konal... bez prietáhov“, priznal mu finančné zadosťučinenie „vo výške 200 000 Sk“ a náhradu trov jeho právneho zastúpenia.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr. 1015/04 z 2. júla 2004 a sťažovateľ prostredníctvom stanoviska svojho právneho zástupcu k uvedenému vyjadreniu okresného súdu zo 16. júla 2004.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 24 C 104/97.

1. Ing. A. B. (t. č. B.) podala 24. februára 1997 návrh na rozvod manželstva uzatvoreného so s'ťažovateľom. Dňa 2. apríla 1997 navrhla, aby jej súd predbežným opatrením zveril do výchovy a opatery ich maloletú dcéru L. (tento návrh vzala navrhovateľka 11. apríla 1997 späť, v dôsledku čoho okresný súd uznesením z 28. apríla 1997 konanie zastavil).

Na pojednávaní konanom 2. júna 1997 bolo rozhodnuté vykonať znalecké dokazovanie z odboru pedopsychológie (nariadené uznesením zo 17. februára 1998).

Znalec posudkom doručeným okresnému súdu 28. októbra 1997 odporučil zveriť maloletú do výchovy jej matke.

Na pojednávaní konanom 26. januára 1998 bolo rozhodnuté vykonať kontrolné znalecké dokazovanie z odboru pedopsychológie (nariadené uznesením zo 17. februára 1998).

Znalec posudkom doručeným okresnému súdu 12. marca 1998 odporučil zveriť maloletú do výchovy jej matky.

Pojednávanie konané 8. a 9. apríla 1998 bolo odročené na neurčito za účelom vykonania ďalšieho kontrolného znaleckého dokazovania (nariadené uznesením z 23. apríla 1998).

Znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok 10. júla 1998 a doplnok k nemu (na požiadanie okresného súdu) 21. októbra 1998. Znalec odporučil zveriť maloletú do výchovy MUDr. N. F., tety maloletej (ďalej aj „vedľajšia účastníčka), ktorá má byť podľa názoru znalca pre všetkých „*jediná citovo nekontroverzná osoba*“.

Okresný súd uznesením z 27. apríla 1999 pribral do konania ako vedľajšieho účastníka MUDr. N. F.

Na pojednávaní konanom 10. mája 1999 (za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov) bola vypočutá vedľajšia účastníčka, ktorá potvrdila že je ochotná prevziať výchovu maloletej.

Na pojednávaní konanom 11. septembra 2000 (predvolanie zo 6. júla 2000) boli vypočutí manželia F. a kolízny opatrovník. Dňa 13. septembra 2000 bol vyhlásený rozsudok č. k. 24 C 104/97-206, ktorým bolo manželstvo Ing. A. B. a sťažovateľa rozvedené, maloletá L. bola zverená do výchovy MUDr. N. F. a bola tiež stanovená výška peňažných príspevkov rodičov na jej výchovu. Rozsudok v časti upravujúcej práva a povinnosti rodičov k maloletej L. napadol 30. októbra 2000 sťažovateľ odvolaním (rozsudok o rozvode nadobudol právoplatnosť 7. novembra 2000). Matka maloletej napadla výrok rozsudku v časti určujúcej náhradu trov štátu účastníkmi konania.

2. Súdny spis s odvolaniami bol predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 10. januára 2001.

Na pojednávaní konanom 25. apríla 2001 na krajskom súde boli vypočutí účastníci konania a vedľajšia účastníčka.

Na ďalšom pojednávaní konanom 9. mája 2001 bola po prednesoch účastníkov, kolíznej opatrovníčky a vedľajšej účastníčky vypočutá maloletá L. (nar. 19. júla 1987), ktorá uviedla, že má a mala bližšie citovo k otcovi, nemá záujem stretávať sa s matkou a nesúhlasí, aby bola daná do výchovy vedľajšej účastníčke. Po tomto prednese kolízna opatrovníčka a aj vedľajšia účastníčka taktiež nesúhlasili so zverením maloletej do výchovy vedľajšej účastníčky. Krajský súd uznesením č. k. 18 Co 16/01-250 prvostupňový rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu.

3. Súdny spis v predmetnej veci bol doručený okresnému súdu 29. júna 2001 a uznesenie krajského súdu bolo doručované účastníkom konania v čase od 11. do 17. júla 2001.

Dopytom z 28. januára 2002 zisťoval okresný súd u kolízneho opatrovníka aktuálne pomery maloletej (bývajúcej u sťažovateľa), 18. februára 2002 urgoval odpoveď, ktorá mu

bola zaslaná 6. marca 2002 (nezistené pomery pre neúspešnosť opakovaných návštev rodiny sťažovateľa – nikto nebol doma).

Okresný súd 14. mája 2002 vytýčil termín pojednávania na 12. jún 2002 (súčasne vyžiadal správu od kolíznej opatrovníčky a od zamestnávateľov rodičov maloletej ich aktuálne príjmy). Na žiadosť navrhovateľky z 29. mája 2002 (kolízia termínu jej právneho zástupcu) bolo pojednávanie odročené.

Sťažovateľ 9. júla 2002 navrhol vydanie predbežného opatrenia stanovujúceho navrhovateľke platiť predbežné výživné v sume 1 900 Sk mesačne pre maloletú. Návrh bol uznesením z 25. júla 2002 zamietnutý (navrhovateľka platila dobrovoľne 500 Sk mesačne). Podľa úradného záznamu z 13. augusta 2002 bol termín pojednávania stanovený na 11. november 2002. Právna zástupkyňa navrhovateľky 8. novembra 2002 ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti navrhovateľky (o čom predložila 20. novembra 2002 súdu potvrdenie).

Pojednávanie konané 11. novembra 2002 bolo odročené na 19. marec 2003. Podľa úradného záznamu z 13. novembra 2003 bolo pojednávanie stanovené na 19. marec 2003 odročené pre chorobu zákonnej sudkyne na neurčito.

Ďalšie pojednávanie stanovil okresný súd (predvolanie z 3. júna 2003) na 26. jún 2003. Právna zástupkyňa navrhovateľky 24. júna 2003 ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní z dôvodu práceneschopnosti navrhovateľky a žiadala odročiť pojednávanie.

Kolízna opatrovníčka 25. júna 2003 predložila správu o pomeroch rodiny maloletej (navrhovateľka sa vydala a zmenila adresu; u otca má maloletá v trojizbovom byte jednu izbu, hygiena v byte je dobrá).

Okresný súd 25. júna 2003 odročil pojednávanie na 15. október 2003.

Na pojednávaní konanom 15. októbra 2003 (za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov) boli vypočutí rodičia maloletej (získovaná ich finančná a materiálna spôsobilosť na výchovu). Pojednávanie bolo odročené na 12. november 2003.

Sťažovateľ 11. novembra 2003 opätovne navrhol vydať predbežné opatrenie, ktorým by bolo uložené navrhovateľke prispievať na výživu maloletej sumou 1 500 Sk mesačne.

Pojednávanie konané 12. novembra 2003 (za účasti navrhovateľky a právnych zástupcov účastníkov) bolo pre neprítomnosť sťažovateľa (choroba dcéry) odročené na

19. apríl 2004 (s tým, že naň bude pozvaná aj maloletá a kolízna opatrovníčka pod hrozbou pokuty).

Návrh na vydanie predbežného opatrenia bol zaslaný (25. novembra 2003) kolíznemu opatrovníkovi na vyjadrenie. Navrhovateľka žiadala (26. novembra 2003) návrh sťažovateľa zamietnuť.

Okresný súd uznesením č. k. 24 C 104/97-335 z 12. decembra 2003 návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia zamietol (uznesenie bolo doručené právnym zástupcom účastníkov a kolíznemu opatrovníkovi v čase od 15. do 19. decembra 2003).

Sťažovateľ napadol uznesenie 22. decembra 2003 odvolaním, lebo sumu 500 Sk mesačne na výživu maloletej nepovažoval za primeranú.

Súdny spis bol doručený krajskému súdu 15. januára 2004.

Krajský súd uznesením č. k. 16 CoP 28/04-341 z 30. januára 2004 potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 5. marca 2004. V uvedený deň okresný súd predvolal účastníkov na pojednávanie, ktorého termín určil na 19. apríl 2004, a súčasne im doručil uznesenie krajského súdu (navrhovateľke 18. marca 2004 a sťažovateľovi 23. marca 2004).

Z dôvodu hospitalizácie ospravedlnila 15. apríla 2004 navrhovateľka svoju neúčast' na pojednávaní.

Z dôvodu neprítomnosti účastníkov a aj ich právnych zástupcov bolo pojednávanie odročené na 4. november 2004.

Súdny spis sp. zn. 24 C 104/97 bol 9. júla 2004 predložený ústavnému súdu. Po preštudovaní bol vrátený okresnému súdu 14. júla 2004.

4. K návrhu na začatie konania pred ústavným súdom bola pripojená sťažovateľova sťažnosť (z 29. apríla 2004) na pried'ahy v konaní adresovaná predsedovi okresného súdu, ktorý v odpovedi na ňu z 10. mája 2004 (Spr. 23106/04) kvalifikoval sťažnosť tak, že „*nie je dôvodná*“. Predseda okresného súdu uviedol: „*Je pravdou, že návrh o rozvod manželstva bol podaný na tunajšom súde dňa 24. 2. 1997 a v časti úpravy práv a povinností rodičov k maloletemu dieťaťu konanie doposiaľ nie je právoplatne skončené.*

Uvedená situácia však bola spôsobená objektívnymi dôvodmi, spočívajúcimi v skutkovej náročnosti sporu, keď vo veci bolo nariadené až trikrát znalecké dokazovanie,

ako aj skutočnosťou opakovanej nutnosti odročovať vytyčené pojednávania z dôvodu neúčasti jedného, prípadne i oboch účastníkov konania, naposledy dňa 19. 4. 2004.

Po oboznámení sa s uvedeným spisom som nezistil subjektívny prietah osoby tunajšieho súdu, nakoľko v danej veci sú vykonávané úkony a vytyčované pojednávania v rámci objektívnych možností sudcov nášho súdu a časové intervaly, ktoré uplynuli medzi jednotlivými úkonmi v danej veci, sú adekvátne množstvu nevybavených vecí aj v súdnom oddelení vo veci konajúcej sudkyne, ktorých je 629.“

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

2. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení (z 2. júla 2004) k opodstatnenosti sťažnosti vykonal chronologický prehľad úkonov súdu v predmetnej veci a uviedol: „... súd

v danej veci vykonával úkony a vytyčoval pojednávania, a to v súlade s objektívnymi možnosťami, ktoré sú vytvorené na tunajšom súde.

Dĺžka predmetného konania je ovplyvnená jeho skutkovou i procesnou obtiažnosťou, ktorá spočívala jednak v nutnosti opakovanie nariaďovať vo veci znalecké dokazovanie (a to i na žiadosť sťažovateľa – podanie zo dňa 3. 12. 1997), ale i neustále žiadať nové listinné doklady o výške príjmov účastníkov konania vzhľadom na predmet sporu, ako i dlhodobú práceneschopnosť navrhovateľky, ktorá bola dôvodom odročenia viacerých pojednávanií.

S prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu nebola a nie je dĺžka konania o rozvode, ako aj konania o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu výnimočne dlhá. I keď sa v konaní určité obdobie nečinnosti vyskytlo, nejednalo sa o žiadne významné obdobie, ktoré by bolo spôsobilé podstatne ovplyvniť celkovú dĺžku konania.

V konaní napokon boli podané i tri návrhy na vydanie predbežného opatrenia, o ktorých bolo v priebehu konania rozhodnuté a v časti rozvodu je vec právoplatne skončená.

Posúdenie dôvodnosti podanej sťažnosti ponechávam po zvážení mnou uvádzaných skutočností ústavnému súdu.“

Právny zástupca v stanovisku k predmetnému vyjadreniu uviedol: „*Odporca má za to, že v predmetnej veci k prietahom nedochádza, keďže súd v danej veci vykonával úkony a vytyčoval pojednávania. Odporca sa však nijakým spôsobom nevyjadril k ďalším aspektom prietahov, ktoré nesúvisia ani tak s obdobiami nečinnosti súdu, ako skôr s celkovou dĺžkou konania, ktorá vedie k relativizácii zákonného príkazu na spojenie konania o rozvode manželstva s úpravou práv a povinností rodičov k mal. deťom pre čas po rozvode, ako aj k zbytočným výdavkom za znalecké posudky, ktoré sa pre veľké časové odstupy stali prakticky nepoužiteľnými a rovnako aj s problematikou absencie predbežného určenia vyživovacej povinnosti. Táto stránka prietahov je z pohľadu sťažovateľa omnoho zásadnejšia ako konkrétne vymedzenie období nečinnosti súdu.“*

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby

neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 104/97, v ktorom popri konaní o rozvod manželstva (právoplatne skončenom 7. novembra 2000) sa koná a rozhoduje o úprave práv a povinností rodičov k maloletej dcére na čas po rozvode manželstva, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pri hodnotení podľa kritéria „zložitosť veci“ ústavný súd posudzovanú vec nepovažuje za právne zložitú. Ústavný súd pripúšťa, že znalecké dokazovanie a priebežné zisťovanie aktuálnych pomerov a spôsobilosti rodičov na výchovu (a aj výživu) maloletej dcéry spôsobilo síce určitú faktickú zložitosť veci, no táto nemôže byť sama osebe akceptovaná ako dôvod ospravedlňujúci doterajšiu dĺžku konania z hľadiska predmetu konania (starostlivosť o výchovu a výživu maloletej dcéry).

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľa v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní

k zbytočným priet'ahom. Konanie o návrhoch na predbežné opatrenia podané s'ťažovateľom (9. júla 2002 a 11. novembra 2003) trvalo spolu 4 mesiace a týždeň, teda dobu, ktorá nemohla zásadne ovplyvniť celkovú dĺžku konania.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol

- od 21. októbra 1998 (okresnému súdu doručený doplnok k znaleckému posudku č. 3) do 27. apríla 1999 (uznesenie o prijatí vedľ'ajšej účastníčky do konania), t. j. v trvaní vyše 6 mesiacov,
- od 10. mája 1999 (pojednávanie) do 6. júla 2000 (predvolanie na pojednávanie), t. j. v trvaní takmer 14 mesiacov a
- od 29. júna 2001 (vrátenie súdneho spisu z odvolacieho súdu) do 28. januára 2002 (keď okresný súd zisťoval u kolízneho opatrovníka aktuálne pomery maloletej), t. j. v trvaní 7 mesiacov,

bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, teda vyše 27 mesiacov neboli vykonané vo veci úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ a jeho maloletá dcéra počas súdneho konania nachádzajú. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené v dôsledku faktickej zložitosti veci a ani správania účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, nemožno akceptovať. Vysoká zaťaženosť vo veci konajúcej sudkyne (pozri bod 4 II. časti odôvodnenia) nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Podľa názoru ústavného súdu občianske súdne konanie, ktoré bez právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je tomu v danej veci (konanie vo veci starostlivosti o maloletých), treba považovať už z pohľadu na samotnú dĺžku konania za konanie nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy. Táto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutých osôb do tej miery, že ich právo

na súdnu ochranu sa stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (napr. I. ÚS 65/03, I. ÚS 39/00).

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľa ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude v napadnutom konaní pokračovať v doterajšom postupe.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk z dôvodu, že „... doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ je neprimerane dlhá a ničím neospravedliteľná. Právna neistota v ktorej sa nachádzam ja aj moja dcéra už 7 rokov trvá doposiaľ, keďže vo veci stále nebolo právoplatne rozhodnuté. Rovnako výdavky pozostávajúce z trov za znalecké dokazovanie, ktoré som mal doposiaľ v súvislosti s konaním nie sú zanedbateľné. Opätovne musím podotknúť, že vzhľadom na pomalý postup súdu nemožno považovať tieto výdavky za účelne vynaložené, keďže výsledky znaleckých dokazovaní sú v súčasnom štádiu rozhodovania súdu nepoužiteľné“. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal za dôvodné priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (najmä vzhľadom na predmet konania, ako aj dlhodobú a bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu) považuje za primerané vo výške 50 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 25. mája 2004 a vyjadrenie zo 16. júla 2004. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za tri úkony teda predstavujú 13 602 Sk a spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky) sumu 14 010 Sk. Z týchto dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2004